

LOKALNI EKOLOŠKI AKCIONI PLAN OPĆINE TRAVNIK

SADRŽAJ

1. UVOD	2
2. OPĆI PODACI	3
2.1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ I PROSTORNI POKAZATELJI	3
2.2. KLIMA	4
2.3. ZRAK	5
2.4. ZEMLJIŠTE	7
3. UPRAVLJANJE OTPADOM NA PODRUČJU OPĆINE TRAVNIK	10
3.1. NADLEŽNOSTI	10
3.2. PREDUZEĆA	10
3.3. STANJE DEPONIJE	10
3.4. KOLIČINE OTPADA	11
3.5. PROBLEMATIKA U VEZI S POJEDINIM VRSTAMA OTPADA	11
3.6. RECIKLAŽA OTPADA	12
3.7. PROBLEMI	12
3.8. CILJEVI	13
4. UPRAVLJANJE VODAMA NA PODRUČJU OPĆINE TRAVNIK	14
4.1. NADLEŽNOSTI OPĆINE TRAVNIK	14
4.2. VODNO BOGATSTVO	14
4.3. UPRAVLJANJE VODOVODNIM SISTEMIMA	15
4.4. KOLIČINE VODE, STANJE MREŽE I KONTROLA ISPRAVNOSTI	15
4.5. OTPADNE VODE	15
4.6. PROBLEMI	16
4.7. CILJEVI	16
4.7.1. CILJ 1- POBOLJŠATI SISTEM VODOSNABDJEVANJA	16
4.7.2. CILJ 2.-UPRAVLJANJE OTPADNIM VODAMA NA NAČIN PREDVIĐEN ZAKONOM ...	17
5. ENERGETSKA EFIKASNOST NA PODRUČJU OPĆINE TRAVNIK	18
5.1. NADLEŽNOSTI	18
5.2. CILJEVI	19
5.2.1. CILJ 1.-GRADNJU OBJEKATA VRŠITI U SKLADU SA PROPISIMA O ENERGETSKOJ	19
5.2.2. CILJ 2.-SMANJTI EMISIJU CO ₂	19
6. UPRAVLJANJE ŠUMSKIM BOGATSTVIMA	21
6.1. POTENCIJAL	21
6.2. ZAŠTITA ŠUMA	21
6.3. CILJEVI	22
7. JAVNO ZDRAVLJE	23
7.1. RESURSI	23
7.2. PREGLED STANJA	25
7.3. CILJEVI	26
8. MINIRANE POVRŠINE, POPLAVE I KLIZIŠTA	27
8.1. MINIRANE POVRŠINE	27
8.1.2. CILJEVI	28
8.2. POPLAVE	28
8.2.1. CILJEVI	29
8.3. KLIZIŠTA	29
8.3.1. CILJEVI	30
9. PLAN MONITORINGA I EVALUACIJE	32

1.UVOD

Lokalni akcioni plan zaštite okoliša (eng. Local environmental action plan, u daljem tekstu LEAP) predstavlja razvojno-planski dokument koji na osnovu procjene stanja okoliša, utvrđenih problema i prioriteta, te definisanih akcija doprinosi unapređenju stanja okoliša područja za koje se on izrađuje.

Kvalitetan i sveobuhvatan LEAP može značajno da pomogne donosiocima odluka na lokalnom nivou u fokusiranju aktivnosti i napora ka onim oblastima koje imaju najveći potencijalni uticaj na lokalnu zajednicu, kao i na one aktivnosti čijim je sprovođenjem moguće ostvariti veći uticaj na poboljšanje postojećeg stanja.

Neki od specifičnih razloga za izradu LEAP-a su:

- potreba da se sagleda cjelokupna situacija u oblasti okoliša na teritoriji lokalne zajednice;
- određivanje i usvajanje kvalifikovane liste prioriternih oblasti koje imaju najveći uticaj na lokalnu zajednicu;
- određivanje i planiranje rada na konkretnim aktivnostima za ostvarenje prioriteta razvoja, onako kako ih vide stanovnici lokalne zajednice;
- uključenje najšire javnosti u proces planiranja i izrade dokumenata; i
- stvaranje odgovarajuće dokumentacije u cilju pristupa finansijskim sredstvima namijenjenim za zaštitu okoliša iz regionalnih i međunarodnih izvora.

Travnik je grad za prosperitetan i ugodan život, čiste sredine i velikog prirodnog potencijala, usmjeren ka prirodnom balansu čovjeka i prirode.

2. OPĆI PODACI

2.1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ I PROSTORNI POKAZATELJI

Područje općine Travnik smješteno je u centralnom dijelu Bosne i Hercegovine, između Panonske nizije i Jadranske obale. Riječne doline omogućile su tranzitno povezivanje ovog područja, što je uslovalo i proces intenzivnog privrednog, demografskog rasta i naseljavanja.

Ukupna površina općine Travnik iznosi 53.937,59 ha. Grad Travnik leži na 44014' sjeverne geografske širine i 17040' istočne geografske dužine, na 509 m.n.v.

Ukupan broj stanovnika:	2013. godine – 57543 stanovnika
Bruto gustina naseljenosti:	1,1 st/ha ili 110 st/km²
Neto gustina naseljenosti:	6,70 st/ha
Stepen urbanizacije:	0,29
Koeficijent urbaniteta:	0,15

Tabela 1. Bilans površina po namjeni

Namjena površina		Površina (ha)	Učešće u površini Općine (%)
1.	Šumsko zemljište	27.733,65	51,42
2.	Poljoprivredno zemljište	17.206,00	31,90
3.	Vodne površine	168,88	0,31
	Vodotoci stalni (Lašva i Bila)	65,00	0,12
	Vodotoci stalni (5 m)	103,88	0,19
4.	Građevinsko zemljište (ukupno)	8.829,06	16,37
	Građevinsko zemljište	7.456,60	13,82
4.1.	Postojeće građevinsko zemljište	3.124,20	5,79
	Planirano građevinsko zemljište	4.332,40	8,03
	Saobraćajna infrastruktura	1.372,46	2,54
	Brza cesta (50 m/15m)	74,54	0,14
4.2.	Magistralne ceste (15 m)	66,54	0,12
	Regionalne ceste (10 m)	75,76	0,14
	Lokalne ceste (7 m)	74,54	0,14
5.	Eksploatacione površine	51,42	0,10
6.	Neplodno zemljište	1.029,66	1,91
	Σ	53.937,59	100,00

Korjenite promjene u valoriziranju geografskog položaja Travnika i njegovog šireg područja možemo očekivati realizacijom planirane brze saobraćajnice, koja se proteže od Velike Kladuše do Goražda u pravcu sjeverozapad-jugoistok, povezujući preko Bosne i Hercegovine Srednju Evropu i Bliski Istok.

Geomorfološke karakteristike

Morfologiju terena općine, čine složena riječna dolina Lašve na oko 500 m.n.v. i planine visine od 1200-1700 m.n.v.

Padinski dijelovi su ispresjecani brojnim riječnim i potočnim dolinama koje predstavljaju najpovoljniju prirodnu vezu između planinskog dijela i riječne doline.

Planina Vlašić je visoravan, visine 1.400m-1.500m, sa koje se uzdižu brojni vrhovi, među kojima i najviši (Paljenik 1933 m).

Viša zona brda obuhvata veći dio zemljišta sa lijeve strane Lašve između 600-1000 metara, gdje je rijeka Bila izgradila složenu riječnu dolinu.

Travničko se polje formiralo na 390-480 m.n.v. i gotovo je 1500 m niže od najviše tačke u reljefu. Polje je dugo oko 17 km, a širina mu je različita i iznosi u prosjeku oko 3 km. Ukupna površina polja iznosi oko 50 km².

Zajedno s višim riječnim terasama, polje je reljefno najniži i razvojno najvredniji prostor.

Tabela 2. Površine potencijala i ograničenja

Namjena	Površina (ha)	Učešće u površini Općine (%)
Potencijalna ležišta mineralnih sirovina	5.272,54	9,78
Rekultivacija površina (nelegalne deponije i neaktivne eksploatacione površine)	8,80	0,02
Minska polja i sumnjive površine	3.445,11	6,37
Zaštitne zone izvorišta vode za piće	7.761,99	14,39
Poplavna područja	225,40	0,42
Istražno područje za potrebe istraživanja potencijala vjetera i sunca (VE i SE)	3.187,25	5,90
Zaštićeni krajolik Vlašić	23.284,00	43,17
Zaštićeni krajolik Ranča planina	2.585,00	4,79
Nestabilan teren	354,06	0,66

2.2. KLIMA

Klima je umjereno-kontinentalna, sa vegetativnim periodom od polovine marta do kraja septembra i sa umjerenim količinama kišnih i sniježnih padavina i umjerenim vjetrovitim prilikama.ž

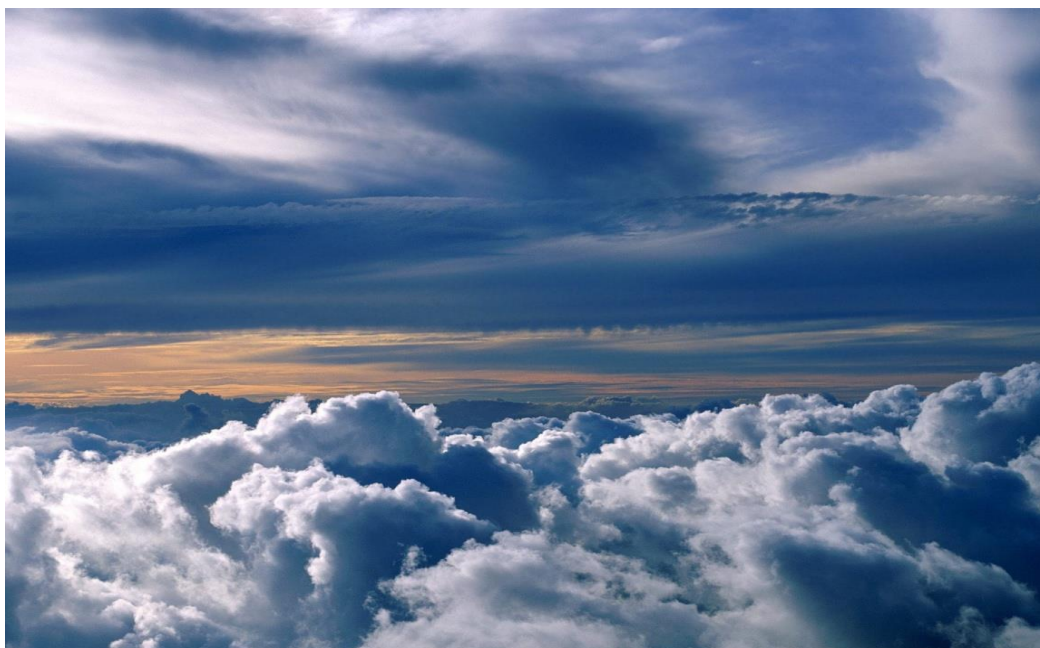

2.3.ZRAK

U općini Travnik ne postoji instrument za mjerenje zagađenja zraka, ali svjesni smo zagađenja koje je naročito izraženo u zimskom periodu, posebno u riječnim kotlinama, u vrijeme velikog broja dana sa jutarnjom pa čak i cjelodnevnom maglom.

Bosna i Hercegovina se nalazi na šestom mjestu, koje dijeli s Jermenijom, po broju umrlih na 100.000 stanovnika, od posljedica izazvanih zagađenim zrakom. Ostale zemlje, koje se nalaze na vrhu liste imaju veoma razvijenu tešku industriju, dok u BiH glavni problem predstavlja neuređenost i nebriga institucija o okolišu.¹

Zagađenje zraka otpadnim i štetnim materijama naziva se polucija. Promjene u sastavu i osobinama zraka nastaju polucijom raznih izvora, gdje razlikujemo emisiju i imisiju.

Emisija je ispuštanje ili istjecanje tvari u tekućem, plinovitom ili krutom stanju ili ispuštanje energije (buka, vibracije, radijacija toplina) i mikrobiološkog onečišćenja iz određenog izvora u okoliš.

Imisija je koncentracija tvari na određenom mjestu i u određenom vremenu u okolišu (čestica i gasova), izražava se u mg/N m³ zraka.

Najčešći gasovi koji zagađuju zrak su supordioksid (SO₂), ugljendioksid (CO₂), azotni dioksid (NO₂), sumporvodoničnik (H₂S) i dr.

Sagorjevanjem fosilnih goriva (ugalj, nafta) u atmosferu godišnje odlazi preko 10 miliona tona ugljen dioksida (CO₂) i oko 45 miliona tona supordioksida (SO₂), koji u zraku sa kapljicama kiše stvaraju tzv. Kisele kiše, koje mijenjaju stepen kiselosti tla i voda. Ovi gasovi imaju vrlo štetan uticaj na živi svijet, koji uzrokuje usporavanje rasta, promjene u izgledu listova zbog razornog djelovanja na hlorofil, što doprinosi smanjenju prinosa, a kod čovjeka se javljaju upalni procesi disajnih organa, astma, enzemi pluća i dr.

Zagađivanje sa sumpordioksidom (SO₂) je izraženije u zimskom periodu radi zagrijavanja objekata, dok je u ljetnim mjesecima neznatno. Ova činjenica ukazuje da zagađivanje prvenstveno potiče od sagorijevanja fosilnih goriva, najvećim dijelom uglja (koji se uveliko koristi radi blizine rudnika mrkog uglja Abid Lolić, Bila) koji koristi i gradska toplana, kao i veliki broj kućnih ložišta (kotlovnice), a manjim dijelom od uticaja industrije i saobraćaja. Ugalj iz rudnika Srednjobosanskog bazena sadrži visok procenat sumpora pa otuda velika emisija sumpordioksida (SO₂) – čađi².

¹ Izvještaj Svjetske zdravstvene organizacije za 2015 godinu

² Kvalitet uglja Ugalj iz područja Zenice - Bila Srednje Bosanskog bazena ima relativno visok sumpor. Ukupan sadržaj sumpora u Biloj približno je 5%, ali je sagoriv sumpor mnogo niži i izgleda da je prosječno približno 1,3%

U cilju što objektivnije procjene stanja rizika, i pored nepostojanja rezultata ispitivanja zagađenja zraka, neophodno je ukazati na neke posebne uslove rada i življenja, a koji bitno utiču na kvalitet zraka općine Travnik:

- • Velike količine štetnih izduvnih gasova iz automobila;
- • Štetni gasovi iz toplane i kućnih ložišta;

Evidentirali smo neke od uzroka problema:

- Pojačan saobraćaj i broj vozila na području Općine;
- Nepostojanje propisa kojima se regulira odvijanje saobraćaja;
- Nepostojanje strože kontrole izduvnih gasova prilikom tehničkog pregleda motornih vozila u postupku obavezne registracije;
- Nepostojanje strogih propisa o upotrebi pogonskih goriva;
- Saobraćajna nekultura vozača;
- Nepostojanje kontrole izduvnih gasova iz automobila;
- Nepostojanje sistema daljinskog grijanja na cijeloj teritoriji Općine;
- Korištenje goriva lošeg kvaliteta – ugaal u kućnim ložištima;
- Nepostojanje distribucije gasa iako je proveden magistralni gasovod sa priključnim stanicama na području općine
- Nepostojanje integralnog sistema za kontinuirano mjerenje osnovnih indikatora zagađenja zraka (čadi, SO₂, CO, NO, NO₂, NO₂);
- Nedostatak finansijskih sredstava.

Ciljevi:

1. Smanjenje štetnih izduvnih gasova iz automobila
2. Smanjenje štetnih gasova iz kućnih ložišta

Tabela 3. CILJ 1. Smanjenje štetnih izduvnih gasova iz automobila

r.br.	Aktivnosti	Nadležnost	Izvori finansiranja
1.	Izraditi saobraćajnu studiju kojom će se definisati saobraćajna infrastrukturna mreža sa uvođenjem kružnih tokova saobraćaja na nivou Općine	Općina Travnik JP ceste F BiH	Budžet Općine Budžet F BiH
2.	Pojačati aktivnosti na kontroli tehničke ispravnosti vozila	Stanice tehničkog pregleda vozila, MUP i nadležne inspekcije	Budžet SBK
3.	Pojačati aktivnosti na kontroli goriva na benzinskim pumpam	MUP Stanice tehničkog pregleda vozila, MUP i nadležne inspekcije	Budžet SBK
4.	Uvesti kontrolu izduvnih gasova iz automobila na licu mjesta, provođenjem organizovanih kontrola vozila na ulicama	Stanice tehničkog pregleda vozila, MUP i nadležne inspekcije	Budžet SBK
5.	Provoditi inspeksijski nadzor rada firmi za tehnički pregled vozila	MUP i nadležne inspekcije	Budžet SBK
6.	Općinskim odlukama riješiti problem stacionarnog saobraćaja za vozila JGP javnog gradskog prevoza	Općina Travnik	Budžet Općine

Izvor: Sudija energetskog sektora u BiH, Treći projekt obnove EES (BHP#-ESS-TEPRP-Q-04/05WB)

Strana 6 od 32

Tabela 4.CILJ 2. Smanjenje štetnih gasova iz kućnih ložišta

r.br.	Aktivnosti	Nadležnost	Izvori finansiranja
1.	Provesti procedure izdavanja Koncesije za izgradnju distributivne gasovodne mreže na teritoriji Općine	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine, Budžet SBK/KSB
2.	Kroz općinske odluke pojačati korištenje ekološki prihvatljivih goriva za zagrijavanje domaćinstava na širem urbanom području grada (regulacija standarda o upotrebi ekološki prihvatljive vrste goriva)	Općina Travnik	Budžet Općine
3.	Stimulisati građane za korištenje daljinskog sistema grijanja u užem urbanom području grada	Općina Travnik	Budžet Općine
4.	Zabraniti korištenje ekološki neprihvatljivih goriva u užem urbanom području grada	Općina Travnik	Budžet Općine
5.	Pojačati inspekcijski nadzor nad korištenjem ekološki prihvatljivih goriva	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine
6.	U saradnji sa višim nivoima vlasti obezbijediti kontinuiranu kontrolu zraka	Općina, SBK i F BiH	Budžet Općine, SBK i F BiH
7.	Provoditi edukaciju građana o energetskej učinkovitosti (utopljanje zgrada)	Obrazovne institucije, JU-e	Budžet Općine, Budžet SBK-a

2.4.ZEMLJIŠTE

"U želji da poboljša sopstveni kvalitet života čovek je sebično i nemarno koristio prirodne resurse, što je rezultiralo rušenjem ravnoteže u prirodi i stvaranjem niza problema koji, paradoksalno, sada ugrožavaju kvalitet života za koji se toliko borio"³.

Zagađenje zemljišta u neposrednoj je vezi sa zagađenošću zraka i vode, ali najvećim dijelom rezultat je ponašanja stanovnika, koji ga koriste.

Zemljište predstavlja jedan od prirodnih resursa , koji je u velikoj mjeri ograničen i teško obnovljiv. Poljoprivreda, šumarstvo, vodioprivreda i urbanizam su najznačajnije oblasti korištenja zemljišta. Poljoprivredne površine su malo ili slabo korištene, i postale su neuređene i obezvrijeđene zemljište, koje potiskuju drugi korisnici zemljišta (naselja, saobraćajnice, industrije, trgovine i dr.)

Ovo devastiranje poljoprivrednih resursa ugrožava održivi razvoj općine i ekološke ravnoteže. Količina poljoprivrednog zemljišta, potrebna za za proizvodnju dovoljnih količina kvalitetne hrane i sirivina potrebnih za opstanak stanovništva iznosi 0,40 ha po stanovniku⁴, iz tabele je vidljivo da navedeno pokazatelji u općini Travnik ne zadovoljavaju postavljene kriterije.

Pojava gubitka kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta je uzrokovana poslijeratnom neplanskom urbanizacijom i bespravnom izgradnjom, deponijama, erozijama i klizištima. Pored navedenog dodatni problem za razvoj intenzivnije poljoprivrede predstavlja i usitnjenost posjeda.

³ Njemački biolog Ernest Hekel 1866. godine, prvi uveo naziv "Ekologija"

⁴ Podaci UNICEF-a

Kao glavni problemi vezani za zagađenje i oštećenje zemljišta predstavlja kontaminacija zemljišta različitim izvorima, miniranost, destrukcija i infekcija zemljišta.

Kontaminacija zemljišta

Prisutne su različite vrste kontaminacije zemljišta i njihovi izvori. Neprimjerno prosipanje motornih ulja i njihovo deponovanje, ispuštanje otpadnih voda sa povećanim sadržajem deterdženata i drugih štetnih supstanci u zemljište, teški metali iz izduvnih gasova automobila, sipanje soli u zimskim mjesecima, dovode do kontaminacije zemljišta.

Destrukcija zemljišta

Do destrukcije zemljišta dolazi izgradnjom naselja, privatnih stambenih objekata, parkinga, saobraćajnica i slično. Trenutno je prisutna praksa da se najveći broj stambenih i industrijskih objekata, saobraćajnica, kao i prateće infrastrukture gradi upravo na obradivom zemljištu, čime se ono bespovratno gubi.

Infekcija zemljišta

Do infekcije zemljišta dolazi zbog zagađivanja izmetom pasa, kako lualica, tako i kućnih ljubimaca, a pogotovo se to odnosi na zelene površine i dječja igrališta. Također, i prisustvo divljih deponija predstavlja značajan izvor kontaminacije i infekcije tla, pored stalnih aktivnosti na ukidanju i saniranju divljih deponija uvijek se otvaraju nove.

Ciljevi:

1. **Smanjenje destrukcije zemljišta**
2. **Smanjenje kontaminacije zemljišta**
3. **Smanjenje infekcije zemljišta**

Tabela 4.CILJ 1. Smanjenje destrukcije zemljišta

r.br.	Aktivnosti	Nadležnost	Izvori finansiranja
1.	Usvojiti izmjene i dopune Prostornog plana za područje Općine	Općina Travnik	Budžet Općine
2.	Smanjiti gubitak poljoprivrednog zemljišta	Općina Travnik	Budžet Općine
3.	Svesti na najmanju moguću mjeru pretvaranje poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredno	Općina Travnik	Budžet Općine
4.	Ukloniti bespravno izgrađene objekte	Općina Travnik	Budžet Općine
5.	Stimulisati poljoprivrednu proizvodnju u skladu sa strategijom razvoja poljoprivrede na području Općine	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine, Budžet SBK/KSB
6.	Podsticati proizvodnju zdrave hrane	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine, Budžet SBK/KSB
7.	Donijeti potrebnu regulativu u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu	Općina Travnik, SBK	Budžet Općine, Budžet SBK
8.	Izraditi karte geografskog informacionog sistema	Općina Travnik	Budžet Općine
9.	Dosljedno realizirati prostorni plan	Općina Travnik	Budžet Općine, Budžet SBK/KSB
10.	Pojačati inspekciju kontrolu od strane Općinskih službi, u cilju zaustavljanja bespravne gradnje	Općina Travnik, viši nivoi vlasti, nadležne službe	Budžet Općine, Budžet SBK/KSB

11.	Stalna medijska aktivnost (TV, radio, štampa) o štetnosti zagađenog zemljišta	Općina Travnik, Mediji (TV, radio i štampa)	Budžet Općine
12.	Provođenje edukacije stanovništva a prvenstveno mladih u saradnji sa školama	Općina Travnik, obrazovne institucije	Budžet Općine
14.	Inicirati pošumljavanje šumskih goleti	ŠGP	Budžet ŠGP

Tabela 5.CILJ 2. Smanjenje kontaminacije zemljišta

r.br.	Aktivnosti	Nadležnost	Izvori finansiranja
1.	Realizirati projekte izgradnje kolektora i prečištača, u cilju sprječavanja kontaminacije zemljišta vodom sa povećanim sadržajem štetnih supstanci	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine, Budžet viših nivoi vlasti, donacije
2.	Pojačati inspekciju kontrolu od strane Općinskih službi, u cilju smanjenja kontaminacije zemljišta	Općina Travnik, nadležne inspekcije	Budžet Općine
3.	Provoditi medijske aktivnosti o štetnosti kontaminacije zemljišta	Općina Travnik, Mediji (TV, radio i štampa)	Budžet Općine

Tabela 6.CILJ 3. Smanjenje infekcije zemljišta

r.br.	Aktivnosti	Nadležnost	Izvori finansiranja
1.	Sanirati divlje deponija	Općina Travnik, JKP	Budžet Općine, Budžet JKP
2.	Postaviti veći broj posuda za selekciju otpada	Općina Travnik, JKP	Budžet Općine, Budžet JKP
3.	Obezbijediti infrastrukturu za organizovano prikupljanje otpada na cijelom području Općine	Općina Travnik, JKP	Budžet Općine, Budžet JKP
4.	Obezbijediti uključenost svih građana u sistem organizovanog prikupljanja otpada	Općina Travnik	Budžet Općine
5.	Usvojiti Odluku o uslovima držanja, kućnih ljubimaca	Općina Travnik	Budžet Općine
6.	Usvojiti Odluku o izgradnji Skloništa za napuštene i bolesne životinje	Općina Travnik	Budžet Općine
7.	Uvesti kontrolu zagađenosti tla parazitima	Općina Travnik, veterinarske stanice, Zavod za javno zdravstvo	Budžet Općine, Budžet SBK/KSB
8.	Pojačati inspekciju kontrolu od strane Općinskih službi, u cilju smanjenja infekcije zemljišta	Općina Travnik, nadležne službe	Budžet Općine,
9.	Provoditi stalnu medijsku aktivnost (TV, radio, štampa) o štetnosti zagađenog zemljišta	Općina Travnik, Mediji (TV, radio i štampa)	Budžet Općine
10.	Provoditi edukaciju stanovništva	Općina Travnik, obrazovne institucije	Budžet Općine

3. UPRAVLJANJE OTPADOM NA PODRUČJU OPĆINE TRAVNIK

3.1. NADLEŽNOSTI

U oblasti upravljanja otpadom putem javnih komunalnih preduzeća, Općina Travnik organizuje i koordinira sljedeće aktivnosti:

- prikupljanje otpada,
- transport i deponovanje otpada (transport se vrši sa mjesta nastanka komunalnog otpada do regionalne deponije „Moščanica“),
- čišćenje i održavanje javnih površina,
- reciklažu otpada i sl,
- vrši inspeksijski nadzor u ovoj oblasti putem nadležnih općinskih inspektora.

3.2. PREDUZEĆA

Na području Općine Travnik poslove upravljanja otpadom vrše sljedeća preduzeća:

- Javno komunalno preduzeće „Bašbunar“ d. o. o. Travnik u stečaju (provodi aktivnosti upravljanja otpadom na velikom dijelu općine Travnik),
- Javno komunalno preduzeće „Trebišnjica“ d. o. o. Travnik- Nova Bila (provodi aktivnosti upravljanja otpadom na području MZ Nova Bila i MZ Pokrajčići),
- Preduzeće „Sportsko-rekreacioni centar Vlašić“ d.o.o. Travnik (provodi aktivnosti upravljanja otpadom na području Mjesnih zajednica Vitovlje, Mudrike, Koričani, Šišava i na području turističkog naselja „Babanovac“-Vlašić).

3.3. STANJE DEPONIJE

Od augusta 2009. godine sav prikupljeni komunalni otpad sa područja općine Travnik se transportuje i odlaže na regionalnu deponiju „Moščanica“.

Odvoz i deponovanje komunalnog otpada na regionalnu deponiju stvara velike troškove (troškovi transporta, troškovi održavanja voznog parka i troškovi odlaganja) što uzrokuje problem u poslovanju Javnih komunalnih preduzeća. Troškovi na mjesečnom nivou koji nastaju kao posljedica transporta komunalnog otpada (jedan obrt iznosi oko 110 km) i deponovanja na regionalnu deponiju iznose oko 35.000 KM.

U saradnji sa Fondom za zaštitu okoliša je izrađen Plan prilagođavanja deponije Ovčarevo.

U narednom periodu će se vršiti izrada i drugih potrebnih dokumenata (Elaborat o zaštiti od požara, Tehnički elaborat, pribavljanje urbanističke saglasnosti i građevinske dozvole) s ciljem zatvaranja deponije Ovčarevo.

3.4. KOLIČINE OTPADA

Na godišnjem nivou na području općine Travnik prikupi se oko 6.700 t¹ komunalnog otpada. Općina u skladu sa svojim opredjeljima ima za cilj da se organizovani odvoz komunalnog otpada vrši na cijelom području općine Travnik (krajem 2006 godine se počelo sa organizovanim prikupljanjem komunalnog otpada i na ruralnom području-trenutno je oko 45% stanovništva uključeno u organizovan odvoz komunalnog otpada). U narednom periodu treba učiniti dodatne napore kako bi se znatno povećao procenat uključenosti cjelokupnog stanovništva u organizovan odvoz⁵.

U sljedećoj tabeli dat je prikaz prosječnih količina komunalnog otpada koje se prikupe na godišnjem nivou po preduzećima kao i broj korisnika usluga:

Tabela 7. Prosječne količine otpada na godišnjem nivou i broj korisnika usluga

r.b.	Naziv preduzeća	Količine otpada /t/	Broj korisnika usluga	
			Pravna lica	Fizička lica
1.	JKP „Bašbunar“	5.600	855	9.618
2.	JKP „Trebišnjica“	300	31	1.316
3.	SRC „Vlašić“	800	62	1.160

3.5. PROBLEMATIKA U VEZI S POJEDINIM VRSTAMA OTPADA

Zbrinjavanje medicinskog infektivnog otpada iz zdravstvenih ustanova u Travniku regulisano je ugovorom sa Zavodom za javno zdravstvo SBK/KSB. Nakon tretiranja infektivnog otpada u uređaju „Sintion“, taj otpad preuzima JKP „Bašbunar“ Travnik i odvozi na regionalnu deponiju „Mošćanica“ u Zenici.

Što se tiče ostalih specifičnih otpada (elektronski otpad, rabljena ulja i sl.), trenutno se ne raspolaže adekvatnom tehnologijom za tretiranje ove vrste otpada.

Upravljanje građevinskim otpadom još uvijek nije adekvatno riješeno, ali su u završnoj fazi (u toku je postupak izdavanja građevinske dozvole za lokaciju koja se nalazi na području MZ Bjelo Bučje-Pulac) aktivnosti na stavljanju lokacije koja je utvrđena na OV Travnik u funkciju.

⁵ Podaci prikupljeni od preduzeća koja se bave upravljanjem otpadom

3.6. RECIKLAŽA OTPADA

U toku 2016. godine u saradnji sa preduzećima „EKOPAK“ Sarajevo i „EKO-ŽIVOT“ Tuzla realizovan je projekat nabavke i postavljanja određenog broja „Zelenih otoka“, čime su stvorene pretpostavke za početak ozbiljnijih aktivnosti na selektivnom prikupljanju otpada. U toku 2015 godine selektirano je oko 55 t prikupljenog otpada (papir, staklo, PET ambalaža, tetrapak ambalaža isl.).

Na području općine Travnik posluje privredno društvo „Eko-industrijski otpad ZIZI“ d.o.o. Dolac na Lašvi u privatnom vlasništvu koje se bavi otkupom sekundarnih sirovina. Poslovanje ovog društva omogućilo je i realizaciju pokrenutih aktivnosti na selektivnom prikupljanju otpada, a samim tim je znatno je smanjena količina otpada na području općine Travnik.

3.7. PROBLEMI

Zagađenje životne sredine znači uništenje ne samo dijela prirodnih vrijednosti i resursa, već i uništenje dijela budućnosti narednih generacija. Brojni ekološki problemi nastaju zbog pogrešne koncepcije i sistema upravljanja otpadom koji nije ekološki zasnovan, i koji onemogućava pravilno postupanje s otpadom.

Koncepcija u kojoj se različite vrste otpada skupljaju zajedno i pomiješane odlažu na deponiju je potpuno pogrešna. Na taj način dolazi znatnog poskupljenja odvajanja, odnosno sortiranja i reciklaže (ponovne upotrebe), već i do otežane kontrole protoka materijala na deponijama. Ovakvim postupanjem gubi se prostor, uništava životna sredina, ugrožavaju postojeći prirodni resursi: zemljište, voda i vazduh, i trajno gubi vrijednost degradiranih materija koje propadaju u izmješanoj masi otpada.

Takođe su izraženi i sljedeći problemi u oblasti upravljanja otpadom:

1. Nedovoljan broj posuda za selektivno prikupljanje otpada što za posljedicu ima gubitak sekundarnih sirovina,
2. Nizak nivo svijesti građana o postupanju sa otpadom što za posljedicu imka stvaranje „divljih deponija“,
3. Općinskim planovima nije predviđena lokacija za deponiju na području općine Travnik što za posljedicu ima poskupljenje komunalnih usluga.

3.8.CILJEVI

Zaštićena životna sredina

Pravilno upravljanje otpadom je jako bitno za zaštitu životne sredine i zahtijeva prioritetno rješavanje, te je jedno od najzahtjevnijih područja u smislu usklađivanja sa standardima u razvijenim državama.

Evidentno je da otpad, negativno utiče na životnu sredinu, ekosistem ali i na život i zdravlje čovjeka. Međutim podizanjem nivoa svijesti građana i postovanjem zakonskih propisa i direktiva može se otpad iskoristiti na najbolji mogući način i smanjiti njegov negativni uticaj za dobrobit zajednice.

Tabela 8. Aktivnosti na provođenju cilja

Redni broj	Aktivnost	Nosilac aktivnosti	Način finansiranja
1.	Prikupljanje komunalnog otpada vršiti sa cijelog područja općine Travnik,	JKP i Općina Travnik	
2.	Nastavak aktivnosti na uspostavljanju sistema selektivnoga prikupljanja otpada,	JKP, Općina Travnik	Budžet općine, sredstva od Fonda za zaštitu okoliša
3.	Iznaći rješenja za upravljanje specifičnim vrstama otpada	JKP i službe za upravu	Budžet općine, sredstva Fonda
4.	Uspostavljanje centra za upravljanje otpadom (u saradnji sa općinama Vitez i Novi Travnik),	Općina Travnik	Budžet općine
5.	Nastaviti aktivnosti na uređenju lokacije za građevinski otpad,	JKP i Općina Travnik	Budžet općine
6.	Edukacija stanovništva o potrebi čuvanja okoliša,	JKP, Služba, NVO	Budžet općine, sredstva od Fonda
7.	Nastavak aktivnosti saniranja "divljih deponija"	JKP i službe za upravu	Budžet općine, sredstva Fonda

4. UPRAVLJANJE VODAMA NA PODRUČJU OPĆINE TRAVNIK

4.1. NADLEŽNOSTI OPĆINE TRAVNIK

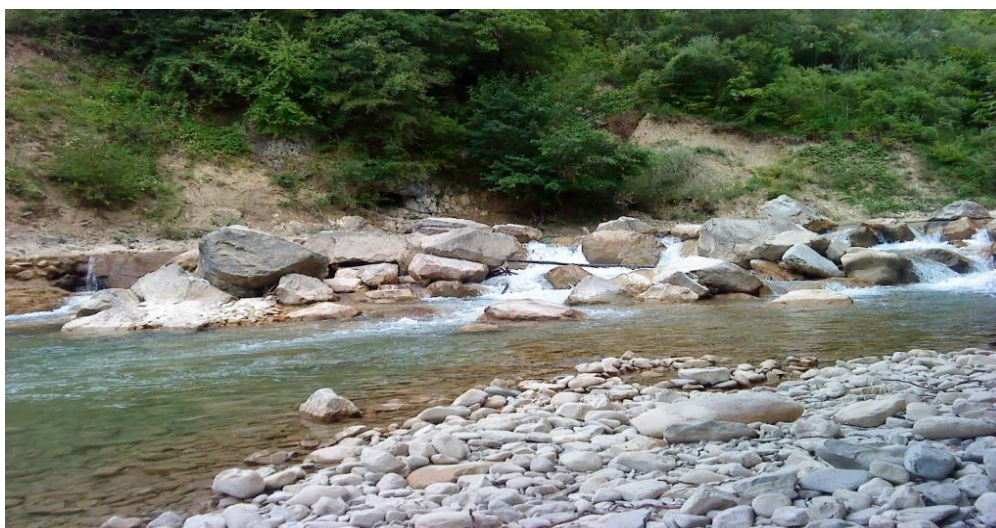
U oblasti upravljanja vodama općina Travnik putem Javnih komunalni preduzeća vrši sljedeće aktivnosti:

- Upravlja vodotocima i površinskim vodama II kategorije, kao i uređenim koritima u urbanim područjima, na površinskim vodama I kategorije,
- Pokretanje procedura na izradi elaborata zaštite izvorišta,
- Vršiti izgradnju, rekonstrukciju i održavanje vodnih objekata,
- Izdaje vodne akte u skladu sa Zakonom o vodama SBK/KSB,
- Vodi propisane evidencije o vodovodima,
- Provodi inspeksijski nadzor putem općinske inspekcije.

4.2. VODNO BOGATSTVO

Na području općine Travnik postoje sljedeći značajni površinski vodotoci:

- rijeka Lašva- riječni sistem Lašve obuhvata veći broj pritoka među kojima su i one koje pritiču s južnog (paleozojskog) dijela. Ako se Karaulska Lašva prihvati kao dio glavnog toka Lašve, onda su desne pritoke: Komarska Lašva, Grlovnica, Prala, Lupnica, Kruščica i Vranjska rijeka. Jedina duža lijeva pritoka je Bila, a obilniji su vodom kratki tokovi Hendeka i Šumeća. Od svih pritoka Lašve najduža je Bila (30 km) zatim Grlovnica s Rijekom (20 km), Korica (20 km), Kruščica (15 km) itd,
- rijeka Bila,
- rijeka Ugar,
- rijeka Kozica,
- rijeka Jasenica,
- potok Šantrić.

4.3 UPRAVLJANJE VODOVODNIM SISTEMIMA

Na području općine Travnik javnim vodovodima upravljaju:

a) JKP „Bašbunar“, d. o. o., Travnik upravlja vodovodnim sistemima „Plava voda“, „Bašbunar“ i „Goleš“. Sa sistema „Plava voda“ i „Bašbunar“, vodom za piće se snabdijevaju gradsko područje, područje Kalibunara, dio područja Slimena, Vakufa, Doca i Ilovače te preduzeće „Borac“, Travnik. Sa sistema „Goleš“, vodom za piće se snabdijeva područje Turbeta, Voćnjaka i Paklareva.

b) JKP „Trebišnjica“, d. o. o., Travnik, Nova Bila, upravlja vodovodnim sistemom „Trebišnjica“, sa kojeg se vodom za piće snabdijevaju Nova Bila i Pokrajčići.

c) SRC „Vlašić“, d. o. o., Travnik, upravlja vodovodnim sistemom „Ugar“, sa kojeg se vodom za piće snabdijevaju naselja Vitovlje, Mudrike i Šišava te područje turističkog naselje „Babanovac“.

Broj korisnika usluga ova tri navedena komunalna preduzeća je cca 11 000.

4.4 KOLIČINE VODE, STANJE MREŽE I KONTROLA ISPRAVNOSTI

JKP „Bašbunar“ upravlja javnim vodovodima koji se snabdijevaju vodom sa izvorišta: Plava voda, Bašbunar i Goleš. Kapacitet izvorišta „Plava voda“ je 200 l/s, izvorišta „Bašbunar“ 60 l/s i izvorišta „Trebeuša-Goleš“ je 28 l/s.

JKP „Trebišnjica“ upravlja javnim vodovodom koji se snabdijeva vodom sa izvorišta Trebišnjica. Kapacitet izvorišta „Trebišnjica“ je 23 l/s.

SRC „Vlašić“ upravlja javnim vodovodom koji se snabdijeva vodom sa izvorišta Ugar. Kapacitet izvorišta Ugar je 12 l/s.⁶

Stanje vodovodne mreže na području općine Travnik nije na zadovoljavajućem nivou (još uvijek se na velikom dijelu vodovodne mreže koriste azbestne cijevi) te se pojavljuje veliki broj kvarova, što prouzrokuje velike gubitke na mreži.

U posljednje vrijeme JKP „Bašbunar“ je nabavilo aparat za detekciju kvarova na mreži, što će u narednom periodu znatno olakšati rad u detekciji kvarova i smanjiti gubitke na mreži.

Upravljanje javnim vodovodima je na zadovoljavajućem nivou, ali još uvijek nije riješen način kvalitetnog upravljanja mjesnim vodovodima.

Zdravstvena ispravnost vode za piće u javnim vodovodima se redovno kontroliše putem Zavoda za javno zdravstvo Srednjobosanskog kantona.

Voda za piće u mjesnim vodovodima se ne kontroliše redovno, što ostaje zadatak za naredni period.

4.5 OTPADNE VODE

U urbanom dijelu općine Travnik i u pojedinim prigradskim naseljima izgrađena je kanalizaciona mrežu, bez glavnog gradskog kolektora i bez uređaja za prečišćavanje voda. Postojeći kanalizacioni sistem u općini Travniku obuhvata 7 MZ od ukupno 34 MZ u, općini Travnik.

JKP „Bašbunar“ d.o.o. Travnik-u stečaju zaduženo je za upravljanje kanalizacionim sistemima u Travniku i Turbetu. Međutim, ova dva sistema nisu međusobno povezana, tj. oba sistema ispuštaju otpadne vode direktno (bez ikakvog prečišćavanja) u rijeku Lašvu.

⁶ Izvor podataka: javna komunalna preduzeća „Bašbunar“, „Trebišnjica“ i SRC „Vlašić“

Trenutno u Novoj Biloj ne postoji javni sistem za prikupljanje otpadnih voda.

Općina Travnik nema niti jedan uređaj za prečišćavanje. U gradu egzistira mješoviti kanalizacioni sistem. Cijevi su rađene od betona i PVC-a. Prigradska naselja nemaju kanalizaciju. Ispusti kanalizacione mreže u rijeku su rađeni po kvartovima.

Kanalizaciona mreža u Travniku uključuje i mješoviti i gravitacijski tip sistema kanalizacije. Međutim, samo određena manja gradska područja trenutno imaju separatan sistem, gdje se i otpadne i oborinske vode ispuštaju direktno u rijeku Lašvu. Ukupna dužina kanalizacione mreže u Travniku (primarna i sekundarna mreža) iznosi oko 23,3 km. Materijal koji se koristi je uglavnom azbestni cement s manjim brojem PVC cijevi. Cijevi su stare oko 30 godina, dok su im promjeri 150 – 700 mm.⁷

Kanalizacionim sistemom upravljaju ista preduzeća koja upravljaju vodovodnim sistemom.

4.6 PROBLEMI

Pristup čistoj vodi je neophodan za zdravlje ljudi i održivost njihovih zajednica. Imajući u vidu urbanizaciju, klimatske promjene, te povećane potrebe za novim količinama hrane, dolazi i do povećanog pritiska na vodne resurse, te je neophodno uspostaviti što veću saradnju u integralnom upravljanju vodnim resursima.

U ovoj oblasti identifikovani su sljedeći problemi:

1. Nizak nivo tekućeg i investicionog održavanja što za posljedicu ima visoke gubitke u vodovodnoj mreži,
2. Nije riješen sistem upravljanja mjesnim vodovodima što za posljedicu ima da se ne raspolaze adekvatnim pokazateljima o kvalitetu vode u mjesnim vodovodima,
3. Nisu doneseni provedbeni akti o načinu upravljanja mjesnim vodovodima što za posljedicu ima probleme prilikom priključka novih korisnika usluga.

4.7 CILJEVI

4.7.1 CILJ 1- POBOLJŠATI SISTEM VODOSNABDJEVANJA

Voda za piće je neophodna za zdravlje ljudi, ekonomiju, radna mjesta i zdravlje cjelokupne zajednice.

Općina Travnik je bogata vodnim resursima, a najčešći problemi sa nestašicama pitke vode, poplavama i nekad narušenim kvalitetom voda, kao i nekontrolisanim kvalitetom voda u ruralnim dijelovima općine, posljedica su lošeg upravljanja vodama, posebno vodovodnim sistemima.

⁷ „Studija izvodivosti tretmana otpadnih voda Općine Travnik i Novi Travnik - Početni izvještaj“ HIGRACON, Sarajevo april, 2014.

Tabela 9. Aktivnosti na provođenju Cilja 1.

Redni broj	Aktivnost	Nosilac aktivnosti	Način finansiranja
1.	Rekonstrukcija vodovodne mreže u javnim vodovodima	JKP i Služba za zajedničke i komunalne poslove	Budžet općine
2.	Rješavanje načina upravljanja mjesnim vodovodima,	OV Travnik, nadležna služba, MZ	Budžet općine, sredstva MZ
3.	Redovno kontrolisanje kvaliteta vode za piće na svim izvorštima,	JKP, MZ i Zavod za javno zdravstvo SBK/KSB	Budžet općine, sredstva MZ

4.7.2 CILJ 2.-UPRAVLJANJE OTPADNIM VODAMA NA NAČIN PREDVIĐEN ZAKONOM

Otpadne vode predstavljaju još uvijek veliki problem u većini gradova u Bosni i Hercegovini, pa tako i na području općine Travnik.

Veliki dio općine Travnik nije pokriven sistemom javne kanalizacije i u nepokrivenim dijelovima se otpadne vode ispuštaju u septičke jame, prelive, kanale koji vode do najbližih tekućih voda. U tim otpadnim vodama nalaze se zagađujuće materije kao što su kabasti materijal, biorazgradive organske materije i nutrijenti.

Otpadne vode sa farmi i poljoprivrednih gazdinstava su takođe sastavni dio otpadnih voda iz ovih naselja koji nemaju sistem javne kanalizacije.

Sve otpadne vode, kako iz dijela općine pokrivenog sistemom javne kanalizacije, tako i iz dijela općine koji nema sistem javne kanalizacije, najvećim dijelom završavaju u koritima rijeka.

Tabela 10. Aktivnosti na provođenju Cilja 2.

Redni broj	Aktivnost	Nosilac aktivnosti	Način finansiranja
1.	Rekonstrukcija postojeće kanalizacione mreže	JKP i Služba za zajedničke i komunalne poslove	Budžet općine
2.	Nabavka i ugradnja kolektora i prečistača otpadnih voda	OV Travnik, nadležna služba, MZ	Budžet općine, sredstva od Fonda
3.	Izrada projekata izgradnje kanalizacione mreže na ostalim područjima	JKP, MZ i Zavod za javno zdravstvo SBK/KSB	Budžet općine, sredstva mz

5. ENERGETSKA EFIKASNOST NA PODRUČJU OPĆINE TRAVNIK

Energetska efikasnost je odnos između potrošene energije i ostvarenog efekta u uslugama, robi ili energiji.

5.1. NADLEŽNOSTI

Jedinice lokalne samouprave su nadležne za sljedeće aktivnosti u ovoj oblasti:

- ✓ donošenje općinskog programa poboljšanja energetske efikasnosti,
- ✓ upravljanje energijom u zgradama i drugim izgrađenim objektima koje, za obavljanje djelatnosti, koristi općina Travnik, javne ustanove i javna preduzeća čiji je osnivač općina,
- ✓ informisanje građana i poslovnih subjekata o mogućnostima poboljšanja energijske efikasnosti,
- ✓ utvrđivanje podsticajnih mjera za poboljšanje energijske efikasnosti,
- ✓ vođenje informacionog sistema potrošnje energije u zgradama koje koristi općina Travnik.

U nastojanjima da pravilno pozicionira mogućnosti, stvarne kapacitete i komparativne prednosti koje Travnik čine jedinstvenim prostorom i namjeri da se optimalno koriste razvojni potencijali načelnik Općine Travnik je potpisao Povelju gradonačelnika kojom bi se približili Uniji gradova Evrope koji imaju za cilj racionalno korištenje i upravljanje energijom. Potpisivanjem Povelje Općina Travnik se povezuje sa energetske osvještenim gradovima s ciljem razmjene iskustava i primjene mjera za poboljšanje energetske efikasne sredina.

Poduzimanje mjera na povećanju energetske efikasnosti, korištenje obnovljivih izvora energije, te poduzimanjem mjera za smanjenjem CO² Općina Travnik ima za cilj da pored ušteda energije i smanjenja emisija štetnih plinova osigura razvoj privrede, nova radna mjesta, zdraviji okoliš, te poboljša kvalitet života, a samim tim postane atraktivna turistička i energetske neovisna destinacija.

Konkretnije mjere na ostvarivanju ovako utvrđene politike definisane su u Akcionom planu održive energije (SEAP) usvojenom od strane Općinskog vijeća Travnik.

U prethodnom periodu realizovane su i mnoge aktivnosti iz navedenog Akcionog plana, a koje su se odnosile na utopljanje zgrade Općine Travnik, JU Dom zdravlja Travnik, izgradnju kružnih tokova, postavljanje kolektora na zgradi Općine i PSKC Pirota, kao i zamjena rasvjetnih tijela u urbanom dijelu općine LED rasvjetom.

Iako su u kratkom vremenskom periodu realizovane mnoge aktivnosti u ovom segmentu još uvijek postoji niz problema koje treba rješavati u oblasti energetske efikasnosti:

1. Velika starost vozila koja su vlasništvu fizičkih i pravnih lica, što za posljedicu ima zagađenje vazduha,
2. Nisu doneseni provedbeni akti o energetske efikasnosti što za posljedicu ima nepostojanje sistemskog pristupa u ovoj oblasti,
3. Velika starost zgrada što za posljedicu ima gubitak velikih količina energije

Ukupan broj vozila lokalnog saobraćaja je 10.439, od toga je 9.530 putničkih motornih vozila i 909 teretnih motornih vozila⁸. U oblasti lokalnog saobraćaja dizel je najzastupljenije gorivo čije učešće u ukupnoj potrošnji goriva u ovoj oblasti iznosi 56,19% , udio potrošnje benzina iznosi 39,55%, a tečnog naftnog gasa (LPG) 4,26% ukupne potrošnje.

⁸ Podaci prikupljeni od policijske stanice Travnik

5.2.CILJEVI

5.2.1 CILJ 1.-GRADNJU OBJEKATA VRŠITI U SKLADU SA PROPISIMA O ENERGETSKOJ EFIKASNOSTI

Energetska efikasnost pokriva izrazito široko područje, od građevinarstva i saobraćaja do distribucije energije i pitke vode, odnosno od domaćinstva do javnih zgrada i industrije.

Više od 40% ukupnih energetske potrebe u BiH otpada na zgradarstvo, a „svega“ 55% na transport i industriju, stoga je od iznimnog značaja obratiti pažnju na ovaj sektor, jer se ovdje nalaze i najveći potencijali za uštede.

Energetska efikasnost u zgradarstvu utiče na smanjenje potrošnje svih oblika energije, ugodniji i kvalitetniji boravak u zgradi, uz duži životni vijek zgrade, te pridonosi zaštiti okoliša i smanjenju emisija štetnih plinova u okoliš.

Tabela 11. Aktivnosti na provođenja Cilja 1.

Redni broj	Aktivnost	Nosilac aktivnosti	Način finansiranja
1.	Izvršiti utopljanje objekata koji se koriste za potrebe javne uprave	Općina Travnik, javne ustanove, javna preduzeća	Budžet općine, sredstva javnih ustanova i javnih preduzeća, sredstva od viših nivoa vlasti (Fond)
2.	Donjeti provedbene akte iz nadležnosti općine	Nadležne službe za upravu, OV Travnik	
3.	Vršiti edukaciju stanovništva	Nadležne službe, savjeti MZ, kućni savjeti, NVO	Budžet općine
4.	Tražiti rješenja za stimulisanje stanovništva za građenje objekata u skladu sa propisima o energetskej efikasnosti	Nadležne službe, savjeti MZ, kućni savjeti	Budžet općine, sredstva Fonda, sredstva građana

5.2.2. CILJ 2.-SMANJTI EMISIJU CO₂

Ugljični dioksid (CO₂): Plin koji se javlja u prirodi, ali i kao nusproizvod izgaranja fosilnih goriva poput nafte, plina i ugljena, izgaranja biomase, promjena u upotrebi zemljišta i industrijskih postupaka.

Tabela 12. Aktivnosti na provođenja Cilja 2.

Redni broj	Aktivnost	Nosilac aktivnosti	Način finansiranja
1.	Stimulisati korištenje vozila javnog prijevoza	Općina Travnik, preduzeća koja vrše javni prijevoz	Budžet općine, sredstva preduzeća, sredstva od viših nivoa vlasti (Fond)
2.	Provoditi aktivnosti na poboljšanju tehničke ispravnosti vozila	Općina, policija, tehnički pregledi	
3.	Rješiti problem stacionarnog saobraćaja	Općina, policija, JP „Stan“	Budžet općine, sredstva JP „Stan“

6. UPRAVLJANJE ŠUMSKIM BOGATSTVIMA

6.1. POTENCIJAL

Općina Travnik raspolaže značajnim potencijalima šumskog zemljišta koje zauzima cca 52% ukupne površine općine.

Državne šume zauzimaju površine od 23.192 ha. A privatne šume 4.113 ha.

Na šumskom zemljištu preovladava šuma hrasta i šuma bukve, jele i smrće izvanredne kvalitete što predstavlja osnov za razvoj drveno-prerađivačke industrije na području općine, kao i širok spektar drugih poduzetničkih djelatnosti, prije svega turizma i turističke privrede.

Stručne poslove u pogledu gospodarenja privatnim šumama obavlja Kantonalno ministarstvo putem Kantonalne uprave, a Šumsko-privredno društvo Srednjobosanske šume/Šume Središnje Bosne d.o.o. upravlja državnim šumama, dok u ovoj oblasti Općina Travnik nema nadležnosti.

Općina Travnik je u saradnji sa Kantonalnim ministarstvom šumarstva, poljoprivrede i vodoprivrede, Kantonalnom upravom za šumarstvo. te Šumsko-privrednim društvom Srednjobosanske šume/Šume Središnje Bosne d.o.o. i Holandskom razvojnom Agencijom SNV, izradila Elaborat o proglašenju šuma sa posebnom namjenom na lokalitetu Ugrić na Vlašiću. Ukupna površina zaštićenog područja je 1.741,40 ha. Elaboratom su definisana ograničenja u pogledu gospodarenja šumama i u pogledu zaštite voda, a sve u cilju bolje snabdjevenosti stanovništva pitkom vodom i razvoja turizma na području Vlašića.

Tabela 13. Pregled površina pod šumom

r.b.	Kategorija šume	Državne šume (površina u ha)			Privatne šume (površina u ha)	Sveukupno u ha
		neminirano	minirano	ukupno		
1.	Visoke šume sa prirodnom obnovom	14.538,90	1.364,30	15.903	2.325	18.229
2.	Šumski zasadi-kulture	2.592,10	205,4	2.797,50	2,36	2.800
3.	Izdanačke šume	3.019,20	607,7	3.626,90	1.611,68	5.239
4.	Goleti ispod gornje granice privredne šume	1.964,60	161,1	2.125,70	29,31	2.155
5.	Neproductivne šume-ostale neproductivne površine	953,4	756,9	1.710,3	140,17	1.850
6.	Sporne površine-uzurpacije	148,5	1,8	150,3		150
	Ukupno	23.216,70	3.097,20	26.313,90	4.108,90	30.423

6.2. ZAŠTITA ŠUMA

Plan zaštite šuma na području općine je sastavni dio plana zaštite na nivou gazdinstva. Ovaj plan je sastavni dio svakodnevnih aktivnosti vezanih za gazdovanje šumama koji se trebaju provoditi po planiranoj dinamici i u skladu sa važećim zakonskim propisima čine najvažniju preventivnu mjeru u zaštiti šuma.

Posebne aktivnosti neophodno je poduzeti na zaštiti šuma od štetnog djelovanja čovjeka, zaštitu od požara, od štetnog djelovanja abiotskih klimatskih faktora, od štetnih organizama biljnog i životinjskog porijekla.

6.3.CILJEVI:

- **Zaštita šuma od požara i zagađenja krutim otpadom**
- **Deminiranje površina pod šumama**

Tabela 14. Cilj 1: Zaštita šuma od požara i zagađenja krutim otpadom

r.br.	Aktivnosti	Nadležnost	Izvori finansiranja
1.	Edukacija stanovništva o zaštiti šuma	Nadležno Ministarstvo, Vatrogasne jedinice,	Budžet SBK-a, Budžet Općine
2.	Tehničko opremanje Vatrogasnih službi	Općina	Budžet Općine, donacije
3.	Sanacija postojećeg stanja u šumama sa posebnom namjenom na lokalitetu Ugrić u skladu sa odredbama Elaborata	Općina	Budžet Općine
3.	Pojačan nadzor inspeksijskih organa	Općina, KU za šumarstvo, ŠPD SBŠ/ŠSB	Budžet SBK-a, Budžet Općine
4.	Obezbjediti kontrolu izletišta u saradnji sa NVO (lovačka društva, planinari...)	Općina	Budžet Općine
5.	Intenzivirati pošumljavanje	Općina/ŠPD SBŠ/ŠSB/NVO	Budžet SBK/Budžet Općine

Tabela 15. Cilj 2: Deminiranje površina pod šumama

r.br.	Aktivnost	Nadležnost	Izvori finansiranja
1.	Obilježavanje svih miniranih površina	BH MAC	Viši nivoi vlasti
2.	Izrada projekata deminiranja	Služba CZ, BH MAC	Budžet Općine, Viši nivoi vlasti

7.JAVNO ZDRAVLJE

7.1.RESURSI

Prema definiciji svjetske zdravstvene organizacije javno zdravlje se definiše kao „nauka i umjetnost unapređenja zdravlja, sprečavanje bolesti i produženje života ljudi kroz organizovane napore zajednice“. Zdravlje i kvalitet života ljudi predstavljaju preduslov razvoja, unapređenja i prosperiteta jedne zajednice.

Općina Travnik je u prethodnom periodu nastojala da se bavi problemima koji se odnose na pravično korištenje zdravstvenih usluga, ekologiju, te povezanost zdravlja sa socijalnim i ekonomskim razvojem. Usluge zdravstvene zaštite na području općine Travnik pružaju javne ustanove, kao i privatne ordinacije iz oblasti interne medicine, pedijatrije, fizijatrije, urologije, neurologije, stomatologije, ultrazvučne dijagnostike, te zdravstvene usluge koje pruža novoosnovana Poliklinika u Travniku.

Tabela 16. Pregled kapaciteta zdravstvene zaštite u javnim ustanovama Općine Travnik:

r.br.	Zdravstvena ustanova	Struktura zaposlenika	Broj zaposlenika	Broj bolesničkih postelja u bolnici
1.	Javna ustanova Bolnica Travnik	VSS medicinske struke	81	341
		VŠ medicinske struke	31	
		SSS medicinske struke	179	
		VSS nemedicinske struke	5	
		VŠ nemedicinske struke	3	
		SSS nemedicinske struke	12	
		Stručnih saradnika	1	
		VKV	4	
		KV	13	
		NK	68	
		Ukupno	397	
2.	Javna ustanova Bolnica za plućne bolesti i tuberkulozu Travnik	Ljekari specijalisti	7	150
		Ljekar specijalista (spoljni saradnik)	1	
		Ljekar specijalizant	1	
		Viši medicinski tehničari	15	
		Medicinski tehničari	27	
		Nemedicinsko osoblje	37	
		Ukupno	88	
3.	Hrvatska bolnica „Dr. Fra Mato Nikolić“, Nova Bila	Ljekari specijalisti	29	--
		Ljekari specijalizanti	11	
		Doktori medicine na odjelima	5	
		VSS ostali	35	
		VŠS	12	
		SSS	127	
		NSS	3	
		VKV	4	
		KV	25	
		PK i NK	21	
		Ukupno	272	
4.	Javna ustanova Dom zdravlja Travnik	Doktora specijalista	18	-
		Doktora opće medicine	19	
		Doktora stomatologa	14	
		Viši medicinski tehničari	6	
		Socijalni radnik. Ing.biohemije, Dipl.medicinska sestra, Psiholog,..	5	
		Medicinski i zubni tehničari	104	
		Nezdravstveni radnici	51	
		Ukupno	217	
5.	Javna ustanova Apoteka Travnik	VSS zdravstveni radnici	5	-
		SSS zdravstveni radnici	11	
		SSS zdravstveni suradnici	3	
		NK	2	
		Ukupno	21	

Pored gore navedenih javnih ustanova na području općine djeluje i Zavod za javno zdravstvo SBK/KSB, koji kao zdravstvena ustanova obavlja javno-zdravstvenu djelatnost za područje SBK-a, a čiji djelokrug rada se odnosi na:

- Zdravstveno-statistička istraživanja u svrhu praćenja procjene i analize zdravstvenog stanja stanovništva i organizacije rada zdravstvenih ustanova na području SBK/KSB-a,
- Organizuje i provodi aktivnosti promocije zdravlja
- Vršiti kontrolu zdravstvene ispravnosti hrane i kontrolu predmeta opšte upotrebe
- Kontrolu zdravstvene ispravnosti vode
- Obavlja poslove dezinfekcije, desinsekcije i deratizacije
- Obavlja raspodjelu obaveznih vakcina
- Obavlja dezinfekciju infektivnog otpada.

7.2.PREGLED STANJA

Primarna zdravstvena zaštita, koja je u nadležnosti JU Dom zdravlja Travnik, dostupna je svim građanima općine Travnik preko 14 područnih ambulanti ove javne ustanove. Za vrijeme zimske sezone na području Babanovca organizira se i sanitetski punkt na kojem zaposlenici JU Dom zdravlja pružaju medicinsku pomoć svim građanima i brojnim turistima.

Voda za piće, kvaliteta tla i životnih namirnica su ekološki faktori koji direktno utiču na kvalitet zdravlja građana.

Snabdjevanje građana vodom za piće vrši se preko 3 komunalna preduzeća koji sa izvorišta kojim upravljaju vrše i redovnu mikrobiološku i fizičko-hemijsku analizu vode prema Pravilniku o higijenskoj ispravnosti vode za piće.

Od ukupno uzetih uzoraka za analizu vode veoma mali broj uzoraka ne zadovoljava normative definisane odredbama Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode za piće.

Vodosnabdjevanje građana u pojedinim ruralnim dijelovima općine vrši se iz vodovoda kojima gazduju odbori za pojedine vodovode. Kontrola ispravnosti vode iz tih vodovoda se obavlja veoma rijetko.

Poslove organizovanog prikupljanja i odvoza kućnog smeća i krupnog otpada na području općine Travnik vrše 3 komunalna preduzeća. Prikupljeni otpad odvozi se na Regionalnu deponiju Mošćanica.

Ustanove koje posjeduju medicinski otpad isti prerađuju u namjenskim mašinama za takvu vrstu otpada koji je poslije tog tretmana neškodljiv i može se odlagati uz odgovarajuće dokumente na Regionalnu deponiju Mošćanica.

Infektivni otpad tretira se i pretvara u bezopasni otpad putem posebnog uređaja za te namjene.

Iako otpadne kanalizacijske vode predstavljaju najopasniji izvor zaraze i najčešći su uzrok zagađenja površinskih i podzemnih voda na području općine Travnik nema ugrađenih prečistača otpadnih voda. Na ovom polju pokrenut je niz aktivnosti koje predstavljaju potrebne preduslove za instalisanje prečistača (Studija tretmana otpadnih voda Travnik, N.Travnik, Vitez). Odvodnja fekalnih voda putem kanizacionog sistema riješena je donekle uglavnom u gradskom dijelu općine, što je opet diskutabilno jer se kanalizacija odvodi direktno u rijeku Lašvu, dok je u ruralnim područjima ovaj problem rješavan djelimično.

Kontrola kvaliteta namirnica vrši se u Zavodu za javno zdravstvo SBK-a i to u Službi za mikrobiologiju i parazitologiju i Službi sanitarne hemije.

Posljednjih godina došlo se do saznanja da čovjek današnjice ne može u potpunosti funkcionisati bez odgovarajuće fizičke aktivnosti. Fizička aktivnost treba da postane navika i da se uvrsti u svakodnevni režim života suvremenog čovjeka, a ista omogućava čovjeku uravnotežen i stabilan bipsihosocijalni status. Dokazano je da fizička aktivnost ima ulogu u jačanju mišićne mase, očuvanju koštane mase, poboljšanje ventilacijske i funkcije pluća, kao i na psihosomatski status organizma, povećanje protoka krvi, eritrocita, olakšava dopremanje kisika u tkiva...

Ne može se zanemariti činjenica da na prostoru općine Travnik, na određenim lokalitetima, raste i dalje se razmnožava korovska biljka Ambrozija i da ista izaziva različite aspekte štetnosti, kako na ljudski život, tako i na poljoprivredu.

Najopasnija je po zdravlje čovjeka u vrijeme kada cvijeta, jer je njen polen izrazito bodljikav, te kod osjetljivih osoba izaziva crvenilo očiju, suzenje, svrbež u očima, začepljen nos, curenje iz nosa, svrbež, kihanje, kašljanje, otežano disanje, a nisu rijetke ni alergijske manifestacije na koži.

Ljudi osjetljivi na ambroziju imaju smanjenu radnu sposobnost i sposobnost učenja, te uopšte slabiju kvalitetu života.

Zbog štetnosti ove biljke neophodno je provoditi mjere za sprečavanje širenja i uništavanje iste u više navrata u period od aprila do kraja juna, prije fenološke faze cvjetanja, pa sve do oktobra.

7.3.CILJEVI:

1. **Zaštita i poboljšanje zdravlja**
2. **Unaprijeđeno vodosnabdijevanje, kvaliteta tla i kvaliteta životnih namirnica**

Tabela 17. Cilj 1: Zaštita i poboljšanje zdravlja

r.br.	Aktivnosti	Nadležnost	Izvori finansiranja
1.	Jačati kapacitete zdravstvenih ustanova	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine, Budžet SBK/KSB
2.	Jačati saradnju sa NVO iz oblasti sporta	Općina Travnik, NVO	Budžet SBK, Budžet Općine, NVO
3.	Uključiti što veći broj mladih u sportske aktivnosti	Obrazovne institucije, građani	Bodžet SBK/KSB, Budžet Općine
4.	Promocija zdravlja i zdravog življenja	JU-e, obrazovne institucije	Budžet Općine, Budžet SBK-a
5.	Edukacija građana o načinu očuvanja zdravlja	JU-e, obrazovne institucije	Budžet Općine, Budžet SBK-a
6.	Definisati prostor za biciklističke staze	Općina Travnik	Budžet Općine
7.	Uvođenje porodične medicine	JU Dom zdravlja	Budžet Općine
8.	Definisanje stimulativnih mjera za sprečavanje odlaska medicinskog kadra sa područja općine Travnik	Općina Travnik/JU-e	Budžet Općine
9.	Poduzimanje mjera na sprečavanju širenja i uništavanje biljke Amrozija	Općina Travnik/ JP/ NVO/ građani	Budžet Općine

Tabela 18. Cilj 2: Unaprijeđeno vodosnabdijevanje, unaprijeđena kvaliteta tla i kvaliteta životnih namirnica

R.br.	Aktivnost	Nadležnost	Izvor finansiranja
1.	Vršiti redovnu mikrobiološku i fizičko-hemijsku analizu vode sa svih izvorišta	Zavod za javno zdravstvo SBK, KP, MZ	Budžet Kantona, KP i građani
2.	Zamjena azbestnih vodovodnih cijevi	Komunalna preduzeća (KP). Općina, građani	Budžet Kantona, KP i građani
3.	Izgradnja kanalizacione mreže u ruralnim dijelovima općine	Općina, viši nivoi vlasti, donatori, građani	Budžet Općine, Viši nivoi vlasti, građani
4.	Provoditi mjere zaštite lokalnih izvorišta	Općina, KP, MZ-e	Budžet Općine, KP
5.	Obezbjediti finansijska sredstva za prečištače otpadnih voda	Općina	Općina, Viši nivoi vlasti, donatori
6.	Redovno održavanje ulica (pranje i čišćenje)	Općina, KP-a	Budžet Općine
7.	Iznaći rješenja za zbrinjavanje pasa lualica	Općina	Budžet Općine
8.	Pojačan nadzor inspeksijskih organa	Općina, Kanton	Budžet Općine, Budžet SBK

8. MINIRANE POVRŠINE, POPLAVE I KLIZIŠTA

8.1. MINIRANE POVRŠINE

Veliki broj i rasprostranjenost na širokom području Općine, često i na nepoznatim lokacijama, različitih vrsta minskih polja i grupe mina koje su postavljene u toku rata, a koja nisu u potpunosti označena, predstavljaju opasnost po živote i zdravlje ljudi, materijalnih dobara i životinja

Pojava mina može se očekivati i na površinama koje nisu bile u zoni borbenih dejstava, prvenstveno kao rezultat izvršenja krivičnih djela (protuzakonito postavljanje), ili zbog nemara i nesavjesnosti lica koja bacaju mine i NUS na javne površine i druga mjesta, što ima elemente krivičnog djela.

Pojava velikog broja neeksplozivnih ubojnih sredstava zabilježena je i može se još uvijek očekivati na cjelokupnom teritoriju Općine. Neeksplozivna ubojna sredstva se često nalaze ispod površine zemlje (neeksplozivne granate većih kalibara, trombloni i sl.) i kao takva predstavljaju nepoznatu i stalnu opasnost po građane, ali i njihovu imovinu.

Tabela 19. Pregled miniranih površina

Ukupna sumnjiva površina (m ²)	Postotak sumnjive površine	Sumnjiva površina po kategorijama (m)			Postotak sumnjive površine po kategorijama (%)		
		I kategorija	II kategorija	III kategorija	I kategorija	II kategorija	III kategorija
24.510.894	17,09%	10.786.760	5.795.134	7.929.000	44,01%	23,64%	32,35%

Mjere pripravnosti i spremnosti za djelovanje u uslovima kada već postoji realna opasnost po ljude i materijalna dobra od mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava treba ojačati detaljnim označavanjem minskih polja, „čuvanjem“ i održavanjem znakova upozorenja na opasnost od mina, obukom stanovništva i njihovim privikavanjem da žive i rade uz područja kontaminirana minama, mjerama zabrane kretanja i obavljanja privredne i druge djelatnosti u zonama visokog rizika, obukom i uvježbavanjem snaga za pružanje pomoći licima ugroženim minama i neeksplozivnim ubojnim sredstvima.

8.1.2.CILJEVI:

Pored preventivnih mjera, mjera pripravnosti kao osnovni cilj svakako je imperativno deminiranje miniranih površina.

Tabela 20. Cilj: Deminiranje miniranih površina

r.br.	Aktivnosti	Nadležnosti	Izvori financiranja
1.	Obilježavanje miniranih površina	BH MAC	Viši nivoi vlasti
2.	Izrada projekata deminiranja	BH MAC	Viši nivoi vlasti
3.	Deminiranje	BH MAC	Viši nivoi vlasti

8.2. POPLAVE

Pri pojavi velikih voda vodotoci na području općine Travnik ugrožavaju dio priobalnih naselja. Uzrok poplavama su izlivanje rijeka i potoka u doba jačih padavina ponekad praćena s topljenjem snijega, jer su korita mjestimično nedovoljnog profila, odnosno neuređena i zarasla, pa ne mogu da prime povećane količine vode. Tri su veće rijeke, Lašva, Bila i Ugar, na području općine koje mogu izazvati poplave. Korita potoka i rijeka su neuređena, vrlo često zatrpana raznim vrstama otpada i izložena nelegalnoj i nestručnoj eksploataciji riječnog materijala.

Područja koja mogu biti ugrožena poplavom su sliv rijeke Ugar, vikend naselje smješteno u dolini rijeke, putna komunikacija i most na dionici Vitovlje-Sažići i nizvodno dio naselja Melina i Kričići u Općini Dobretići, sliv rijeke Lašve, karaulski tok ugrožava dijelove naselja Gradina, Ćosići, Salkice i Nula, te lokalni putni pravac Turbe-Karaula-Gradina/Hamamdžići, goleški tok ugrožava dijelove naselja Donji Goleš, Zlatarina, te dijelove naselja Turbe, a u daljem toku (kada se spoje karaulski i goleški tok) ugrožavaju proizvodne pogone preduzeća "Poljorad", te dijelove naselja Kraljevice, Pirola, Bojna, urbani dio Općine, Dolac na Lašvi i Novu Bilu (posebno naselje Gladnik), rijeka Bila (sa pritokama Kozica, Jasenica i Ramića rijeka) ugrožava regionalni putni pravac R-440 Stara Bila-Gluha Bukovica i mostove u selu Gluha Bukovica u naselju Mehurić, most Zagrađe-Luke, drveni most prema Skomorju, most u naselju Han Bila (prilaz prema stadionu), tzv. Šarića most, most za Alihodže i Zukića most, te dijelove naselja: Gluha Bukovica, Višnjevo-Potok, Donji

Dub, Mehurić, Zagrađe, Podstinje, Lager, Donje Maline, Donje Pode, Han Bila, Rudnik Bila, a nizvodno naselje Zabilje u općini Vitez

8.2.1.CILJEVI:

1. Preventivno djelovanje na nastanak poplava
2. Ublažavanje posljedica od poplava

Tabela 21. Cilj 1: Preventivno djelovanje na nastanak poplava

r.br.	Aktivnosti	Nadležnost	Izvori finansiranja
1.	Uređenje korita vodotoka	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine

Tabela 22. Cilj 1: Ublažavanje posljedica od poplava

r.br.	Aktivnosti	Nadležnost	Izvori financiranja
1.	provođenje asanacije terena radi uklanjanja mogućih uzročnika novih nesreća	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine
2.	Sanirati građevinska oštećenja na infrastrukturi, te stvoriti uslove za povratak i smještaj izmještenog i evakuisanog stanovništva	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine, viši nivoi vlasti

8.3.KLIZIŠTA

Na širem području Općine Travnik postoji veći broj klizišta, slučajeva odronjavanja tla i drugih štetnih pojava, koje najčešće nastaju u blizini naseljenih mjesta, vodotoka, putnih komunikacija, šumskih prokresa i goleti, a koja svojim djelovanjem nanose štetu. Katastar klizišta ne postoji te je isti potrebno izraditi i pravovremeno ažurirati sa svakom novom pojavom i sanacijom klizišta, a sama sanacija klizišta iziskuje veća financijska sredstva. Postoji više različitih faktora koji negativno utječu na pojavu i aktiviranje klizišta, pojavu odrona i drugih sličnih pojava koje ugrožavaju ljude i materijalna dobra. Nadalje, nestručno zasijecanje zemljišta koje se provodi prilikom gradnje objekata i putnih komunikacija uzrokuje pojavu većeg broja odrona gotovo uz sve putne pravce koji prolaze kroz područje Općine Travnik.

Mjerama oporavka od klizanja i odronjavanja tla potrebno je stvoriti dugoročne uslove za život i rad u ugroženom području, te spriječiti ili ublažiti svaku eventualnu pojavu opasnosti od klizanja ili odronjavanja tla.

Prilagodljivost i spremnost za djelovanje u uslovima aktiviranja klizišta, a naročito u uslovima kada njihovim aktiviranjem dođe do ugrožavanja ljudi i materijalnih dobara direktno ovisi o provođenju kratkoročnih i dugoročnih mjera prevencije i ublažavanja.

8.3.1. CILJEVI:

1. Preventivno djelovanje na nastanak klizišta
2. Sanacija klizišta

Tabela 23. Cilj 1: Preventivno djelovanje na nastanak klizišta

r.br.	Aktivnosti	Nadležnost	Izvori finansiranja
1.	Izrada katastra klizišta	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine
2.	Definirati način uređenja trusnih područja na području općine	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine
3.	Prostorno-planskom dokumentacijom definirati zone privremene ili stalne zabrane gradnje objekata u zonama aktivnih ili potencijalno aktivnih klizišta	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine
4.	Definirati mjere zabrane sječe stabala ili preoravanja površina u zonama poznatih aktivnih klizišta i zonama u kojima bi potencijalno moglo doći do aktiviranja klizišta	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine

Tabela 24. Cilj 2: Sanacija klizišta

r.br.	Aktivnosti	Nadležnost	Izvori financiranja
1.	uređenje oštećenog građevinskog, poljoprivrednog i šumskog zemljišta ugroženog djelovanjem klizišta i odrona	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine
2.	čišćenje i osposobljavanje putnih komunikacija i druge infrastrukture zatrpane, oštećene ili uništene djelovanjem klizišta ili odrona	Općina Travnik, viši nivoi vlasti	Budžet Općine, viši nivoi vlasti

Stanje prirodne nesreće od poplave, klizišta i odrona zadnji put je proglašeno u maju mjesecu 2014. godine, a zahvaćeno je gotovo cijelo područje općine Travnik, a posebno dijelovi općine uz rijeka i veće potoke. Prema izvještaju geologa aktivirana su 24 klizišta, kojim je ugroženo 17 putnih komunikacija i 20 stambenih objekata. Poplavom je ukupno zahvaćeno 89 stambenih objekata, a procijenjena je šteta i na druga 82 objekta u privatnom vlasništvu, vlasništvu javnih ustanova, poduzeća i drugih privrednih subjekata.

Za vrijeme trajanja prirodne nesreće nije bilo opasnosti, niti posljedica po ljudske živote niti su zabilježene lakše ili teže ozljede ili oboljenja osoba. Iz ugroženog područja izvršena je evakuacija 87 porodica, odnosno 324 osobe.

Ukupno štete od prirodne nesreće za područje općine Travnik iznosila je 4.027.050 KM.

9. PLAN MONITORINGA I EVALUACIJE

Zaštita okoliša je kontinuiran proces a LEAP ne teži ispunjenju ambicioznih ciljeva rješavanja svih okolišnih problema na području općine Travnik , nego predstavlja korak ka preusmjeravanju Općine na djelovanje u cilju zaštite okoliša s akcentom na proces planiranja uz visok stepen učešća javnosti gdje se lokalnoj zajednici daje proaktivna uloga.

LEAP se usvaja na period od 3 (tri) godine i kao takvog ga usvaja Općinsko vijeće svojom odlukom na sjednici Općinskog vijeća.

Ostvarenje ciljeva LEAP-a zavisi u mnogome od finansijskih sredstava i raspoloživih institucionalnih resursa zbog čega je općinska uprava obavezna poduzimati sve mjere i aktivnosti potrebne da se ostvari saradnja sa višim novoima vlasti, međunarodnim razvojnim i finansijskim institucijama i fondovima i naravno lokalnim resursima.

Implementacija LEAP-a vršit će se na osnovu godišnjeg provedbenog Akcionog plana implementacije koji će bliže definisati aktivnosti i učesnike, odgovorne osobe, procjenu troškova i rokove za izvršenje kao i glavne indikatore pritiska i stanja okoliša

Godišnji provedbeni Akcioni implementacije i plan monitoringa implementacije LEAP-a priprema Služba za zajedničke i komunalne poslove Općine Travnik. Ova Služba prati realizaciju provedenog plana, prikuplja podatke, informacije te priprema izvještaje o njegovoj realizaciji, analizira njegovo izvršenje i predlaže Općinskom načelniku mjere za njegovo izvršenje.

Ostale općinske službe za upravu polugodišnje dostavljaju informacije, izvještaje i provedene analize o realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana Službi za zajedničke i komunalne poslove, koja zatim razmatra realizaciju na osnovu dostavljenih podataka.

Plan monitoringa predviđa evaluiranje aktivnosti provođenja LEAP-a za prvih šest mjeseci tekuće godine na osnovu Izvještaja o stepenu implementacije koji sačinjava Služba za zajedničke i komunalne poslove. Izvještaj se dostavlja Savjetodavnom odboru Općinskog vijeća za LEAP na razmatranje, davanje mišljenja te, ukoliko se pokaže potrebnim, predlaganje korektivnih aktivnosti u cilju poboljšanja efikasnosti.

U mjesecu oktobru vrši se ažuriranje Akcionog plana. Služba za zajedničke i komunalne poslove priprema godišnji izvještaj o implementaciji za tekuću godinu te ukoliko je potrebno revidira Akcioni plan za narednu godinu. Savjetodavni odbor daje mišljenje i na godišnji provedbeni Akcioni plan aktivnosti i sredstava potrebnih za planirane aktivnosti u Budžetu za narednu godinu a na prijedlog Službe za zajedničke i komunalne poslove.